

hans lille Bog fra 1909 *Til Orlogs under de Ruyter*, Skrifter, som er omtalte her i Tidsskriftet 8. R. I, 331 og II, 434.

J. A. F.

Oberstløjtnant Thyge J. Søegaard, f. 22. Oktbr. 1851, døde 26. Jan. 1911. Hans betydeligste historiske Arbejde er Udgaven af de nørrejdske Landsbylove og Byskraaer i 2det Bind af Poul Bjerger's og hans Samling: *Danske Vider og Vedtægter* (1908—10) (jvfr. Hist. Tidsskr. 8. R. II, 194 ff.). I Forbindelse hermed syslede han ivrigt med de jyske Tingbøger i Tiden 1660—1720, og en Frugt heraf er den Afhandling, som offentliggøres her i Bindet (S. 91 ff.). Han var tillige en trofast Medarbejder for Nationalmuseets 1ste Afdeling og har tilvejebragt Fredlysning af c. 700 Oldtidsminder.

Geheimelegationsraad, Dr. jur. Peter A. F. S. Vedel, født 1823, der fra 1858 til 1899, først som Departementschef, senere som Direktør i Udenrigsministeriet, har haft en Hovedindflydelse paa Danmarks Udenrigspolitik, er død den 4. Februar 1911.

Ved Siden af sin betydningsfulde Embedsvirksomhed bar han indlagt sig Fortjeneste ved en Række historiske Arbejder over Emner fra Danmark-Norges udenrigspolitiske Historie i Johan Hartvig Ernst Bernstorffs Periode. Det var efter 1864, at han fængsledes af den Kreds af, væsentlig tyske, Diplomater, der havde hidført det holstenske Mageskifte i 1773, Resultatet af den Politik, der mod Syd betryggede den danske Helstat, indtil den ny nationalliberale Udenrigspolitik, for hvilken Vedel i sin Embedsstilling havde været Pennefører, definitivt tilintetgjorde den. P. Vedel havde med Skepsis set paa den nationalliberale Politik overfor Slesvig og Holsten og havde haft fuld Forstaaelse af, hvilke Værdier for Danmarks Udvikling den tidligere Samvirken mellem tysk og dansk havde rummet. Efter Katastrofen i 1864 vakttes hans Trang til historisk at eftergaa det Grundlag for hin nu for stedse svundne Politik, der var at finde ved Midten af det attende Aarhundrede. En Række af hin Politik Grundproblemer havde praktisk beskæftiget Vedel, fra sin egen Embedstid kendte han holstenske Diplomater af næsten samme Type som J. H. E.

Bernstorff og hans Diplomatkreds. Hos den ældre Bernstorff som Chef for Udenrigsstyrelse og Leder af et Diplomatkorps havde han, som han lejlighedsvis selv har udtalt, mere end en Gang kunnet gaa i Lære. Derfor kom der, trods hans kølige afdæmpede Fremstilling noget særegent personligt over hans historiske Afhandlinger, de blev rige paa fine træffende lagttagelser og er saare vejledende for alle, der beskæftiger sig med Forholdet mellem dansk og tysk i det attende og nittende Aarhundrede.

Først skrev P. Vedel nogle anonyme mindre og større Afhandlinger, bl. a. i Historisk Tidsskrift 4. Række 1. Bind om *Grev Ostens Gesandtskaber*, og senere i Tidsskriftets 4. Række 4. Bind under Navn om *Grev Rochus Friedrich Lynar*. I 1871 udgav han *En Brevsamling mellem J. H. E. Bernstorff og Hertugen af Choiseul*. En halv Snes Aar senere kom hans Hovedværk, Udgaven af *Correspondance ministerielle du comte J. H. E. Bernstorff* (2 Bind 1882), hvortil knyttede sig hans Fremstilling paa Dansk af den ældre Bernstorffs Ministerium. Dette var den første Skildring af Johan Hartvig Ernst Bernstorffs Personlighed og politiske Liv, og den vil til Trods for alle senere Undersøgelser ikke miste sin store Værdi. De Bernstorffske Privatpapirer, der tillader at trænge dybere tilbunds i Bernstorffs Personlighed, kendte Vedel ikke, heller ikke havde han det omfattende Kendskab til Tidens øvrige danske Historie, som E. Holm raadede over, da han tyve Aar senere skrev Frederik den Femtes og Christian den Syvendes Historie, men han skildrede med dybere Indtrængen og finere Forstaaelse end nogen anden Bernstorff som Lederen af det danske diplomatiske Spil, paa Baggrund af et omfattende Kendskab til Europas almindelige Historie. I Enkeltheder har der været og kan endnu være noget at tilføje eller rette, men i Hovedsagen vil Vedels Bog vedblive at staa som det monumentale Værk over den ældre Bernstorffs udenrigspolitiske Gerning.

P. Vedels historiske Sans har ogsaa vist sig ved historisk Bearbejdelse af de store Begivenheder, han i sin Embedsgerning gennemlevede. Anonymt skrev han i Letterstedtske Tids-

skrift 1893 om sin nære Ven *A. F. Krieger*, med hvem han daglig havde udvekslet Tanker og Meninger. I Biografisk Lexikon skildrede han flere af sine samtidige, saaledes Quaade og D. G. Monrad. I Tilskueren 1904—05 skrev han yderligere *Bidrag til Monrads Biografi* om den af alle de national-liberale Stormænd, som han satte højest, og med hvem han i de ansvarstungeste Dage i sit Liv havde samarbejdet.

Men desuden foreligger der, endnu utrykt, fra hans Haand korte Optegnelser om hans Levned indtil 1858, sammenhængende Skildringer af vor udenrigske politiske Historie i Perioden 1858—1864 og af Danmarks udenrigspolitiske Stilling i Sommeren 1870, og endelig af Danmarks Forhandlinger med Tyskland vedrørende det nordslesvigske Spørgsmaal i Aarene 1865—1879.

A. Frs.

Den 22. Januar 1911 døde den norske Arkæologis Nestor Antikvar Nicolay Nicolaysen (f. i Bergen 12. April 1817). Foruden en talrig Mængde historiske, personalhistoriske og topografiske Afhandlinger har han udgivet det store 5 Binds Værk *Norske Stiftelser* (1854—75, 1894) og Aktstykkesamlingen *Norske Magasin* (I—III, 1858—70). Hans Hovedvirksomhed falder dog indenfor Arkæologien og navnlig Middelalderens Bygningskunst. Omtrent fra Stiftelsen af „Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring“ sad han nemlig i dennes Bestyrelse, var gennem lange Tider dens Formand og har tillige under Titlen „Antikvar“ været Kirkedepartementets officielle Raadgiver. I *Norske Fornlevninger* (1862—66) har han givet en arkæologisk-topografisk Haandbog over Fortidslevninger ældre end Reformationen, og sin omfattende Viden, der navnlig samlede sig om Landets ejendommelige Træarkitektur, har han bl. a. nedlagt i de af ham udgivne store Plancheværker *Norske Bygninger fra Fortiden* (1860—66) og *Kunst og Haandværk fra Norges Fortid* (1881—89), ligesom han har udgivet talrige Monografier over de af ham foretagne Udgravninger saaledes bl. a. om Gokstadskibet.

M. M.